

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/73/2024
Identifikačné číslo spisu:	4122010176
Dátum vydania rozhodnutia:	05.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Petr Kaňa
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4122010176.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kaňu a členov senátu JUDr. Jany Kostolanskej a JUDr. Emila Dubňanského na neverejnom zasadnutí konanom 5. marca 2025 v Bratislave, v trestnej veci obvinenej D. X. pre prečin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 28. decembra 2023, sp. zn. 4To/16/2023, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku sa dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky o d
m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Nitra (ďalej tiež „súd I. stupňa“) rozsudkom z 22. novembra 2022, sp. zn. 4T/23/2022 (ďalej tiež „napadnutý rozsudok“) uznal obvinenú D. X. za vinnú pre prečin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

dňa 09.09.2020 v čase okolo 17.30 hod. na modelárskom letisku, nachádzajúcom sa v katastrálnom území obce Q., po predchádzajúcej slovnej výmene názorov, pristúpila k poškodenému W. M., ktorý v tom čase pomocou palcového RC vysielача zn. Jeti, typu DS-16, ovládal vo vzduchu letiace modelárske lietadlo - súťažný špeciál typu F3m, Extra 300 s rozpätím krídiel 3,17 m, červeno-modro-bielej farby, pričom vysielач sa mu snažila vytrhnúť z rúk, čím poškodila ovládanie vysielача, v dôsledku čoho uvedené lietadlo spadlo zo vzduchu do neďalekého poľa, kde sa po náraze vznietilo a následne zhorelo, čím poškodenému W. M., nar.XX.XX.XXXX, trvale bytom Q. Y. XX, spôsobila poškodením vysielача škodu vo výške 72 Eur a zničením modelu lietadla škodu vo výške 6.860 Eur.

Za to súd I. stupňa obvinenej uložil podľa § 245 ods. 2 Trestného zákona, zistiť poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. j) Trestného zákona a nezistiť priťažujúcu okolnosť podľa § 37 Trestného zákona, s použitím § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 8 mesiacov, výkon ktorého jej podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmenečne odložil a podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona určil skúšobnú dobu 1 rok.

V adhéznom výroku podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku obvinenej uložil povinnosť nahradiť poškodenému W. M. škodu v sume 6 932 eur.

Krajský súd v Nitre (ďalej tiež „odvolací súd“) na podklade odvolania obvinenej uznesením z 28. decembra 2023, sp. zn. 4To/16/2023, podľa § 320 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok súdu I. stupňa a podľa § 280 ods. 2 Trestného poriadku trestnú vec obvinenej pre skutok právne posúdený ako prečin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa mala dopustiť na skutkovom základe uvedenom v napadnutom rozsudku, postúpil Okresnému úradu, odboru všeobecnej vnútornej správy Nitra, ktorý by mal zažalovaný skutok prejednať ako priestupok proti majetku podľa § 50 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

* * *

Proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 28. decembra 2023, sp. zn. 4To/16/2023 (ďalej tiež „napadnuté uznesenie“) podal 25. júla 2024 (prostredníctvom pošty) na súde I. stupňa dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej tiež „generálny prokurátor“) v neprospech obvinenej D. X. z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

V argumentácii vyslovil názor, že napadnutým uznesením bol porušený zákon v § 10 ods. 2 Trestného zákona v prospech obvinenej, pričom toto porušenie má svoj podklad v odvolacím súdom prijatom závere, že neboli naplnené zákonné znaky prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona po materiálnej stránke, čím odvolací súd nesprávne použil hmotnoprávne ustanovenie § 10 ods. 2 Trestného zákona. Vychádzal pritom zo skutkového stavu ustáleného vo výrokovej časti rozsudku súdu I. stupňa.

Zdôraznil,

že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že poškodené lietadlo bolo červeno - modro - bielej farby. Obvinená vypovedala, že nad jej rančom lietal lietadlo žlté - oranžovo - červenej farby. Súčasne sa obvinená nachádzala na pozemku, na ktorý vedie prízjazdová cesta s tabuľkami upozorňujúcimi na fakt, že ide o súkromný pozemok so zákazom vstupu a s upozornením o kamerovom monitorovaní priestoru.

Obvinená bez toho, aby sa na mieste presvedčila o tom, či lietadlo, ktoré malo nalietať nad výbehy s koňmi, je totožné s lietadlom, ktoré riadil poškodený, a napriek vyjadreniu poškodeného W. M., že jej námietky bude riešiť po pristátí lietala, reagovala neprimerane, snažila sa vytrhnúť z jeho rúk vysielac, ktorým ovládal vo vzduchu letiace modelárske lietadlo. V príčinnej súvislosti s týmto jej konaním sa lietadlo stalo neovládateľné, zrútilo sa na pole a zhorelo. Prítomní svedkovia obvinenú upozorňovali, aby nešla k poškodenému, ktorý riadil lietadlo, v dôsledku toho si obžalovaná musela byť vedomá, že ak naruší kontrolu poškodeného nad lietadlom, toto môže viesť k pádu modelu a jeho poškodeniu. Bolo tiež preukázané, že obvinená mala v kritickom čase plne funkčnú pravú ruku, čo sa snažila poprieť. Ohľadne znepokojenia koní, k tejto otázke vypovedala na návrh obhajoby svedkyňa D. M., ktorá v kritický deň s koňmi obvinenej pracovala. Uviedla, že v ten deň videla nad poľami lietať lietadielko. Kone boli nervózne, avšak to nie je nič výnimočné, oni spozornejši aj na zvuk okoloidúceho auta. Kone sa v kritický deň teda správali spôsobom, ktorý neprekračoval obvyklú mieru nepokoja, preto aj jej citové rozrušenie, na ktoré poukazuje odvolací súd, je potrebné hodnotiť v tomto kontexte.

Uvedeného konania sa dopustila napriek tomu, že poškodené lietadlo nad jej pozemkami preukázateľne neprelietalo, pretože sama opísala celkom iné lietadlo ako to, ktoré zhorelo. V príčinnej súvislosti s jej konaním došlo k havárii a zničeniu lietadla a vzniku väčšej škody - 6 932 eur.

Trestná zodpovednosť vzniká na základe existencie spáchaného skutku, ktorý vykazuje znaky skutkovej podstaty trestného činu. Okrem obligatórnych znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorými sú objekt (záujem, hodnota, či spoločenský vzťah chránený trestným právom), objektívna stránka (konanie vrátane opomenutia, následok a príčinná súvislosť medzi konaním a následkom), subjekt (páchateľ) a subjektívna stránka (zavinenie, niekedy aj pohnútky - motív), sa na vyvodenie trestnej zodpovednosti pri prečine vyžaduje aj naplnenie tzv. materiálneho korektívu, ktorý je vyjadrený v ustanovení § 10 ods. 2 Trestného zákona, podľa ktorého nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a, je jeho závažnosť nepatrná. Materiálny korektív predstavuje výnimku z formálneho chápania kategórie trestných činov.

Jednou z podmienok, ktorá musí byť splnená na to, aby určité protiprávne konanie (skutok) mohlo byť kvalifikované ako konkrétny prečin, je v zmysle § 10 ods. 2 Trestného zákona aj pozitívny záver o tom, že závažnosť konania, ktoré inak z formálneho hľadiska napĺňa znaky skutkovej podstaty nejakého prečinu, je vyššia ako nepatrná. Stupeň závažnosti činu má zásadný význam pre rozhodnutie o základnej otázke trestného konania (otázke viny a trestu). Na posúdenie závažnosti určitého protispoločenského konania majú vplyv, a závažnosť prečinu určujú nasledovné skutočnosti - spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný (pôjde najmä o poľahčujúce a prit'azujúce okolnosti - § 36 a § 37 Trestného zákona), miera zavinenia a pohnútky páchatel'a. Uvedené kritériá pritom nemožno hodnotiť izolovane, ale v ich súhrne bez toho, aby niektoré boli preceňované na úkor iných. Závažnosť niektorého protispoločenského konania býva spravidla deliacou čiarou medzi trestným činom a priestupkom (uznesenie sp. zn. 3Tdo/72/2017).

V predmetnej trestnej veci súdy správne dospeli k záveru, že obvinená D. X. konaním uvedeným v skutkovej vete rozsudku súdu I. stupňa naplnila všetky zákonné znaky skutkovej podstaty prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona po formálnej stránke. Nesprávny je však záver odvolacieho súdu, že neboli naplnené zákonné znaky stíhaného prečinu po

stránke materiálnej.

Obvinená sa stíhaného skutku dopustila na súkromnom pozemku, súc upozornená na túto skutočnosť, pričom súčasne bola upozornená aj na fakt, že nemá pristupovať k poškodenému, oprávnené ovládajúcemu lietadlo na danom mieste a v danom čase. Tohto konania sa dopustila v čase, kedy už na mieste činu mohla vidieť, že lietadlo poškodeného je zjavne iné ako to, ktoré malo litať nad jej pozemkami. Jej pohnútká - zabrániť ďalšiemu nalietavaniu, tak bola domnelá. Boli jej teda známe podstatné skutočnosti potrebné na zvolenie takého spôsobu riešenia situácie, ktorý by nevedol ku vzniku väčšej škody, ktorá nie je ani blízko hranice škody malej. Práve naopak, predstavuje viac ako jej dvadsaťpäťnásobok. V priebehu konania nebol produkovaný žiadny dôkaz, ktorý by svedčil o tom, že by obvinená mala s modelármi dlhodobé spory, ktoré by vyústili do jej silného citového rozrušenia a skratového konania, alebo že by sa snažila riešiť problémy s koňmi údajne plašenými lietadlami ovládanými z neďalekého modelárskeho letiska už skôr inou ako brachiálnou formou.

Stupeň jej rozrušenia pritom nemohol byť eskalovaný do extrémnych rozmerov ani v dôsledku splašenia sa koní nad bežný rámec, pretože bolo preukázané, že nevykazovali stupeň nepokoja presahujúci vplyv okoloidúceho auta - výpoveď svedkyne D. M.. Fakt, že obvinená bola v čase spáchania skutku netrestaná ani jej vyšší vek bez ďalšieho nemôžu postačovať pre prijatie záveru, že jej konanie nenaplnilo zákonné znaky stíhaného prečinu po materiálnej stránke. Podotkol tiež, že jej správanie nebolo obvyklé pre dámu vyššieho veku, ale bolo by možné očakávať ho skôr od pouličného výtržníka.

Je toho názoru, že odvolací súd vydal v predmetnej trestnej veci uznesenie založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, vychádzajúc pritom zo správne zisteného skutku, čím je naplnený dôvod na podanie dovolania generálnym prokurátorom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného zákona v neprospech obžalovanej D. X..

Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Nitre z 28. decembra 2023, sp. zn. 4To/16/2023 bol porušený Trestný zákon v ustanovení § 10 ods. 2 Trestného zákona v prospech obvinenej D. X., podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil toto uznesenie odvolacieho súdu a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku odvolaciemu súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

* * *

Poškodený W. M. prostredníctvom splnomocnenca v písomnom vyjadrení k dovolaniu generálneho prokurátora uviedol, že sa s ním stotožňuje. Rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za nesprávne, nezákonné a nespravodlivé, pretože je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku a na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Odvolací súd nesprávne právne posúdil zistený skutok, nesprávne aplikoval § 10 ods. 2 Trestného zákona, ktorý nadužil. Neboli splnené zákonné podmienky na jeho aplikáciu, ktorá je v rozpore so skutkovým stavom zisteným rozsiahlym dokazovaním, pretože obvinenú tak „zbavil zodpovednosti“ za uvedený skutok v trestno-právnej rovine (prečinu), ako ju aj „zbavil zodpovednosti“ za spôsobenú škodu v trestnom konaní. Odvolací súd nesprávne posúdil spôsob vykonania činu, jeho okolnosti, mieru zavinenia a pohnútku, k čomu predkladá vlastnú argumentáciu s citáciou výpovedí jednotlivých svedkov a obvinenej.

Obvinená sa mohla dopustiť aj verejného ohrozenia prítomných ľudí, pretože na letisku bolo viacero osôb a zásahom do riadenia lietadla a jeho následným pádom obvinená ohrozila bezprostredne prítomné osoby na živote a zdraví, kde lietadlo nekontrolovateľným pádom mohlo spôsobiť zranenie alebo usmrtenie hociktorej osoby nachádzajúcej sa na letisku, pretože hmotnosť lietadla bola cca 23 kg a jeho rýchlosť mohla byť pri páde približne 100 km/h, čo predstavuje pri zasiahnutí priamo zhora na hlavu človeka takmer istú smrť, teda zranenia nezlučiteľné so životom. Obvinená bola viackrát a opakovane upovedomená, resp. upozorňovaná, že môže spôsobiť vážny následok, pretože ju na to upozorňovali tabule na letisku, ako aj svedok p. J. a M., ako aj poškodený, a ako osoba vo veku 72 rokov si musela

byť toho aj sama vedomá, že môže spôsobiť ohrozenie okolitých osôb na živote a zdraví a spôsobiť škodu. Už len z tohto jediného dôvodu, a to ohrozenia viacerých ľudí na živote a zdraví (hoci existujú aj ďalšie dôvody), by nemal byť čin posúdený ako čin so závažnosťou nepatrnou.

Navrhol preto dovolaniu generálneho prokurátora vyhovieť.

* * *

Obvinená v písomnom vyjadrení k dovolaniu generálneho prokurátora (prostredníctvom obhajcu JUDr. Tomáša Dopitu, advokáta so sídlom v Bratislave) uviedla, že uznesenie odvolacieho súdu považuje za vecne správne, pričom toto predstavuje výstup objektívneho nahliadania na celú vec, ktorá je predmetom trestného konania. Odvolací súd postupoval správne, keď na vec aplikoval inštitút podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona - materiálny korektív. Postup orgánov činných v trestnom konaní v podobe kriminalizovania jej osoby považuje za neprimeranú nadprácu, najmä vzhľadom na jej doterajší život a vek.

Princíp ultima ratio predstavuje zásadu subsidiarity represie, čo znamená, že prostriedky trestného práva sa majú použiť až ako krajný prostriedok štátu na ochranu určitým, Trestným zákonom taxatívne vymedzeným spoločenským vzťahom v prípade, že prostriedky iných právnych odvetví sú neúčinné na ochranu takýchto vzťahov. Nie je zřejmý žiaden dôvod, prečo by mal byť na prejednávany prípad aplikovaný krajný prostriedok ochrany.

V danom prípade ide nanajvýš o priestupok alebo štandardný občianskoprávny spor, ktorý bolo žiaduce (už keď sa tak poškodený rozhodol) riešiť na príslušnom všeobecnom súde, na ktorom bolo potrebné viesť riadne dokazovanie, ktorým by bolo preukazované jej konanie, konanie poškodeného, vznik škody (vrátane výšky škody) a príčinná súvislosť medzi konaním a vznikom škody.

Je názoru, že absentuje akýkoľvek úmysel poškodiť akúkoľvek cudziu vec (nie je naplnený znak skutkovej podstaty - subjektívna stránka trestného činu) a motív prezentovaný prokurátorom je iluzórny. Jediným motívom bolo získať pozornosť poškodeného a apelovať na neho, aby nenalietaval na ranč, kde práve prebiehal výcvik jazdy detí na koňoch. Leteckí modelári majú totiž striktné vymedzený letový priestor, ktorý nesmú prekročiť, a tento končí pred rančom. Žiadnym aktívnym konaním na poškodeného nepôsobila spôsobom (absencia preukázania príčinnej súvislosti), v dôsledku ktorého by ku škode došlo. V odvolaní poukázala na rozpory vo výpovediach svedkov, ktoré sú osobami známymi poškodenému, ich jednotlivé výpovede sa v čase menili a boli v rozpore.

Generálny prokurátor účelovo poukazuje na farbu poškodeného lietadla, pričom opomína, že v rámci výsluchov uskutočnených na hlavnom pojednávaní bolo výslovne prezentované, že poškodený mal v rozhodnom mieste a čase tiež iné lietadlo, farebne zodpovedajúce jej popisu. Sporná je aj výška spôsobenej škody, ktorá nebola dostatočne a správne v priebehu konania objektivizovaná. Súd nevykonal riadne dokazovanie za účelom zistenia výšky škody, nezaoberal sa konfiguráciou lietadla, skutočnosťou, že lietadiel malo byť v daný deň na letisku viac, skutočnosťou, že konfigurácia modelu, ktorý poškodený deklaruje ako zničený, skutočne bola taká, ako je uvádzaná v zmluve, ktorú predložil poškodený, a ktorú vlastne aj sám kreoval. Súd sa nezaoberal skutočnosťami uvádzanými obhajobou ohľadom inzerovania lietadla rovnakého typu (model), avšak za podstatne nižšiu cenu. Z ničoho nevyplýva, že konfigurácia lietadla pozostávala v rozhodnom čase skutočne v zostave komponentov uvedených v zmluve, ktorá bola podpísaná dávno predtým, pričom mohlo a malo dôjsť k jej zmene v čase. Trvá na tom, že hodnota poškodenej veci bola podstatne nižšia a skutočnosť, že orgány činné v trestnom konaní zlyhali pri zaistení poškodenej veci, nemôže byť v jej neprospech.

Argumentácia prokurátora nemôže obstať, pretože nemá oporu v obsahu spisu a jej konanie je prinajmenšom dotvorené tak, aby bola vykreslená v čo najhoršom svetle, pričom táto si nie je vedomá akejkoľvek trestnej činnosti.

Navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol ako nedôvodné podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku.

* * *

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) primárne skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. b), písm. h) Trestného poriadku], oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde na to určenom (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a boli splnené aj podmienky uvedené v § 372 ods. 1 veta posledná Trestného poriadku.

Najvyšší súd len pripomína, že v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku je ako dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v dovolaní uvedené, pričom táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb vytykánych napadnutému rozhodnutiu a konaniu, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolaťom a nie správnosť ich subsumpcie (podradenia) pod konkrétne dovolacie dôvody v zmysle § 371 Trestného poriadku [rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej tiež „Zbierka“) pod č. 120/2012].

Poznamenáva tiež, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia v napadnutom rozhodnutí súdu.

S ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, najvyšší súd je viazaný podaným dovolaním do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti nemôže ísť nad rámec dovolania a v ňom špecifikovaných dôvodov (§ 385 Trestného poriadku).

* * *

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd uvádza, že tento je v zmysle dikcie označeného zákonného ustanovenia naplnený, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávného ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Z obsahu posudzovaného dovolania je zrejme, že vytykané pochybenie sa týka nesprávnej aplikácie § 10 ods. 2 Trestného zákona v napadnutom meritórnom rozhodnutí (rozhodnutím, ktorým sa právoplatne skončilo trestné stíhanie), ktorým je aj (dovolaním napadnuteľné) uznesenie o postúpení veci na priestupkové konanie.

Z rozhodnutia (R) publikovanom v Zbierke pod č. 121/2014 vyplýva, že dovolací súd môže pri posudzovaní dôvodu dovolania uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku hodnotiť i potrebnú (vyššiu než nepatrnú) závažnosť prečinu (§ 10 ods. 2 Trestného zákona) a opierať sa pritom o dôkazy, ktoré boli v súdnom konaní vykonané; nesmie však skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku (§ 371 ods. 1 písm. i/ časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku.).

Podľa § 8 Trestného zákona trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.

Uvedené formálne chápanie trestného činu je osobitne vo vzťahu ku kategórii trestných činov zákonom označenej ako prečiny modifikované v § 10 ods. 2 Trestného zákona tým spôsobom, že nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru

zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná., ktorý práve vo vzťahu k tejto kategórii trestných činov pre trestnosť činu popri formálnych znakoch trestného činu vymedzuje aj materiálne podmienky (označované v súhrne ako „materiálny korektív“) bez splnenia ktorých, aj v prípade inak splnenia formálnych podmienok trestného činu konkrétny skutok nie je trestným činom, a podľa povahy skutku tak v konkrétnom prípade nemusí ísť vôbec o právny delikt, alebo môže ísť o priestupok alebo iný správny delikt, disciplinárne previnenie alebo iný právny delikt mimo rámca pôsobenia noriem trestného práva hmotného.

Materiálny korektív tak predstavuje výnimku z inak formálneho chápania trestných činov. Základné kritériá, pomocou ktorých sa určuje závažnosť prečinu v zmysle § 10 ods. 2 Trestného zákona sa týkajú a) konania, následku a okolnosti spáchania prečinu (test objektívnej stránky) a b) miery zavinenia a pohnútky k činu (test subjektívnej stránky).

Zmienené kritériá pri ich všeobecnom vymedzení umožňujú posúdiť individualitu, špecifiká a konkrétnosti jednotlivého prípadu, nemožno ich spravidla hodnotiť izolovane, pričom záver o nepatrnej závažnosti činu (alebo naopak o jeho vyššej než nepatrnej závažnosti) spravidla vyviera až z ich komplexného vyhodnotenia vo vzájomných súvislostiach.

V posudzovanom prípade je zrejmé, že odvolací súd na rozdiel od súdu I. stupňa (ktorý obvinenú uznal za vinnú pre prečin poškodzovania cudzej veci) vyhodnotil opačným spôsobom práve otázku závažnosti prečinu z pohľadu materiálneho korektívu, dospel k záveru, že závažnosť súdeného prečinu je nepatrná, preto nejde o prečin, pričom súčasne súdený skutok môže napĺňať znaky priestupku proti majetku v zmysle zákona o priestupkoch, a na tom podklade (po zrušení odsudzujúceho rozsudku súdu I. stupňa) postúpil vec príslušnému štátnemu orgánu určenému na prejednanie takéhoto priestupku.

Odvolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia v úvahách vedúcich ho k takémuto záveru konštatoval správnosť záverov súdu I. stupňa v otázke naplnenia zo strany obvinenej formálnych znakov súdeného prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, v objektívnej aj subjektívnej stránke, avšak vo vlastných hodnotiacich úvahách dospel k záveru, že súdený skutok nie je prečinom práve s ohľadom na závažnosť nie nepatrnú v zmysle § 10 ods. 2 Trestného zákona (t. j. tohto materiálneho znaku).

Z okolností, za ktorých tento čin obžalovaná spáchala, zohľadnil, že poškodený mal lietadlom nalietať nad neďaleký ranč patriaci obvinenej, čím jej plašil kone, čo bolo aj pohnútkou obžalovanej, keď konaniu vo výsledku spôsobujúcemu pád lietadla a jeho zničenie, ktorou tak bola snaha zabrániť poškodenému v ďalšom nalietavaní lietadla nad jej objektom. V intenciách tejto pohnútky potom hodnotil aj mieru jej zavinenia v tom kontexte, že obvinená svojím konaním priamo nesledovala cieľ spočívajúci v spôsobení havárie lietadla. Súčasne pritom prihliadal aj na jej vek (šlo o 70 - ročnú ženu), jej citové rozrušenie spôsobené tým, že poškodený prevádzkou predmetného lietadla jej plašil kone, ako aj to, že pred spáchaním zažalovaného skutku, ale aj po ňom, obvinená viedla riadny život.

Až súhrn týchto okolností prípadu aj osobných pomerov obvinenej odvolací súd zjavne viedlo k záveru o nepatrnej závažnosti súdeného činu, a s tým spojeného záveru, že ide o skutok, ktorý možno právne posúdiť ako priestupok proti majetku podľa § 50 odsek 1 zákona číslo 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ktorého sa dopustí aj ten, kto úmyselne spôsobí škodu na cudzom majetku zničením alebo poškodením veci).

Úvahy odvolacieho súdu obsiahnuté v napadnutom uznesení, aj s poukazom na vo veci vykonané dôkazy, ktorých hodnotenie je (výnimočne) aj v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku na účel preskúmania správnosti aplikácie materiálneho korektívu v zmysle vyššie citovaného judikátu R 121/2014 možné, dovolací súd komplexne hodnotí ako ucelené, zrozumiteľné a jasné, racionálne zohľadňujúce všetky okolnosti prípadu aj osobné pomery obvinenej, a tým aj právno-argumentačne udržateľné.

V súlade s týmito úvahami odvolacieho súdu dovolací súd zdôrazňuje z osobných pomerov obvinenej, že v čase skutku u nej išlo o osobu vyššieho veku v tom čase bez záznamu v registri trestov a bez zistenia priestupkov (t. j. dovtedy nebola súdne trestaná ani priestupkovo postihnutá) alebo iných foriem konania zakladajúcich jej deliktuálnu zodpovednosť. Ani z vykonaných dôkazov nevyplývala negatívna charakteristika osoby obvinenej, napr. jej dlhodobá konfliktnosť vo vzťahoch s jej sociálnym okolím, ani priamo s poškodeným, z ktorej by (eventuálne v úvahách) bolo možné uvažovať vo vzťahu k posudzovanému skutku, že sa ho dopustila z akejsi zlomyseľnosti. Nebol teda ani produkovaný dôkaz, že by obvinená do momentu posudzovaného incidentu mala s užívateľmi predmetného letiska akýkoľvek predchádzajúci spor alebo incident, v ktorom by mohol mal základ napr. nenávistný motív jej konania.

Ako nie bezvýznamné pri posudzovaní súdeného konania obvinenej dovolací súd zdôrazňuje zistenie pohnútky, z ktorej obvinená vôbec išla na modelárske letisko, a síce jej rozladenosť z toho, že nad jej rančom prelietavalo lietadlo, ktoré rušivo pôsobilo na (resp. „plašilo“) jej kone, a to navyše v čase, kedy tu prebiehal výcvik detí v jazdení na koňoch (čo pri svojom príchode na zmienené letisko priamo uviedla tam prítomným osobám). Svedok Ing. H. J. na hlavnom pojednávaní potvrdil, že obžalovaná mu po príchode na letisko hovorila, že lietadlo zaletelo nad jej pozemok a splašilo kone. O prítomnosti modelárskeho lietadla v blízkosti ranča vypovedala aj svedkyňa D. M. (ktorá viedla výcvik detí) a potvrdila, že kone boli z toho nervózne (resp. boli v stave vyššieho stupňa nepokoja).

Reakciu obvinenej na tieto okolnosti preto nemožno hodnotiť ako celkom iracionálnu z pohľadu jej snahy zamedziť takémuto rušivému konaniu majúcemu svoj základ v prevádzke modelárskych lietadiel na blízkom letisku, pokiaľ jej cieľom bolo zabezpečiť nerušené užívanie jej ranča a bezpečnosť výcviku detí pri jazde na koňoch, u ktorých nemožno vylúčiť nevyspytateľné správanie ako dôsledok nepokoja spôsobeného hlukom z týchto lietadiel, a tým ohrozenie detí na zdraví (pádmi zo splašeného koňa).

Argumentácia dovolateľa je vo svojej podstate zjavne založená na zdôrazňovaní neadekvátnosti konania obvinenej vo výsledku zasahujúceho poškodenému do prevádzky predmetného lietadla, v príčinnej súvislosti s ktorým došlo k jeho pádu a zničeniu, a tým spôsobeniu poškodenému majetkovej škody.

Neadekvátnosť, resp. neprimeranosť tejto reakcie zo strany obvinenej je pritom nepochybná. Pri úvahách však o tom, z akého dôvodu nikdy netrestaná žena vyššieho veku, u ktorej nie sú zistiteľné akékoľvek skoršie excesy z riadne vedeného života (teda ani žiadne skoršie konanie obdobného typu), konala z obžalobného skutku vyplývajúcim spôsobom, racionálne obťažne možno vysvetliť inak než rozrušením spôsobeným práve vyššie uvedenými skutočnosťami.

Z dokazovania je pritom nepochybné, že obvinená pri vstupe na pozemok modelárskeho letiska nerešpektovala ani výstražné upozornenia na prístupovej ceste, ani upozornenia tam prítomných osôb v priestoroch tohto letiska, resp. výzvu aj samotného poškodeného na upustenie od zásahov do prevádzky lietadla (vysielača, ktorým ovládal lietadlo, držiac ho v rukách) a rovnako je nepochybné, že takýmto zásahom spôsobila pád a zničenie lietadla s tým súvisiacou škodou (teda škodlivý následok v príčinnej súvislosti s jej konaním), avšak zásadným aspektom pre posudzovanie závažnosti jej konania je práve pohnútky, ktorá ju k takému konaniu viedla, ktorá ľudsky, aj s ohľadom na vek poškodenej, nie je nepochopiteľná ani zjavne iracionálna.

Z tohto pohľadu je potom celkom bez významu či modelárske lietadlo, ktoré prelietalo nad jej rančom, rušiť jej kone, bolo alebo nebolo identické s tým, ktoré vo výsledku poškodila. Podstatným je fakt, že nad rančom nejaké lietadlo prelietavalo, dôvodne predpokladala, že ide o modelárske lietadlo z blízkeho modelárskeho letiska a súčasne, že hluk z jeho prevádzky pôsobil rušivo na jej kone, s ktorými bol práve vykonávaný detský výcvik jazdy na koni.

Z popisu farebnosti lietadla, ktorý obvinená vnímala, zrejme nešlo o identické lietadlo ako to, ktoré vo výsledku bolo zničené, čo však z pohľadu posudzovania závažnosti konania (materiálneho korektívu) nemá vôbec žiadny význam, keď pohnútky obvinenej mala podklad v realite rušenia koní hlukom lietadla a súčasne s ohľadom na lokálne podmienky (blízkosť ranča k letisku, aj skúsenosti užívateľov

ranča, že lietadlá z blízkeho letiska dlhodobo v blízkosti ranča prelietavajú a sú sluchovo vnímateľné), z pohľadu jej vnímania bolo dôvodné predpokladať, že ide o hluk spôsobený práve prevádzkou lietadla z tohto blízkeho modelárskeho letiska. Za týchto okolností potom na posudzovanie materiálneho korektívu by nemalo význam ani eventuálne zistenie, že rušenie koní v skutočnosti spôsoboval celkom iný zdroj, mimo predmetného modelárskeho letiska. Podstatným je, že pohnútkou obvinenej (fakt preletu lietadla nad rančom a rušenie koní) nebola domnelá.

Z tohto pohľadu je potom irelevantná tá okolnosť, že obvinená ako rušivé lietadlo z pohľadu jeho farebnosti zjavne nepopisovala lietadlo, do ktorého prevádzky napokon aj zasiahla, a ktoré týmto jej zásahom napokon zničila (ktoré malo iné farebné zobrazenie), už odhliadnuc od toho, že z dokazovania tiež vyplynulo, že aj také (iné) lietadlo zodpovedajúce popisu obvinenej sa na tomto letisku v rozhodnom čase reálne nachádzalo (hoci v čase príchodu obvinenej nešlo o práve prevádzkované lietadlo).

Irelevantnosť úvah o tom, ktoré lietadlo obvinená vôbec vnímala a ktoré napokon jej zásahom bolo zničené, má svoj podklad v zjavnej pohnútky obvinenej svojím príchodom na letisko docieľiť - nie to, aby nad jej rančom neprelietavalo práve to jedno ňou popísané „žlté - oranžovo-červené lietadlo“, ale vôbec akékoľvek lietadlo z blízkeho modelárskeho letiska.

Z pohľadu takto interpretovanej pohnútky potom zrejme v posudzovanej situácii nebolo rozumné očakávať, že by v danom čase (rozrušenej) obvinenej malo záležať na tom, ktoré konkrétne lietadlo je práve vo vzduchu, a preto akosi vyhodnocovať vlastnú rozrušenosť ako neopodstatnenú po zistení, že vo vzduchu je „lietadlo červeno-modro-bielej farby“, a teda iné než to, ktoré videla nad svojím rančom.

S poznámkou dovolateľa, že „jej správanie nebolo obvyklé pre dámu vyššieho veku, ale bolo by možné očakávať ho skôr od pouličného výtržníka“ v zásade možno súhlasiť, k čomu však tiež možno dodať, že u „klasického pouličného výtržníka“ by štandardne zrejme neprichádzalo do úvahy hodnotiť vek prekračujúci 70 rokov, jeho osobu dlhodobo, celoživotne bez kolízie s Trestným zákonom, resp. ako osobu, ktorej podnetom k takémuto činu bola nervozita spojená s bezpečnostnou hrozbou ujmy na zdraví vo vzťahu k deťom, u ktorých práve vykonáva výcvik v jazde na koňoch (čo samo o sebe možno hodnotiť ako spoločensky prospešnú činnosť). Napokon aj u pouličného výtržníka je potrebné individuálne posudzovať konanie, ktoré má podľa Trestného zákona znaky prečinu, v intenciách materiálneho korektívu, a teda aj u neho z pohľadu konkrétnych okolností skutku a jeho osoby tak nie je vylúčená možnosť posúdenia konkrétneho skutku v zmysle nepatrnej závažnosti, a teda vo výsledku jeho posúdenie ako priestupku.

Táto argumentácia nie je žiadnym ospravedlnením konania obvinenej z pohľadu škodlivého následku vo forme škody, ktorú poškodenému spôsobila.

Samotný materiálny korektív je však zákonným prejavom zásady ultima ratio, ktorej zmyslom je dekriminalizácia menej závažných deliktov, ktoré síce výlučne formálne naplňajú znaky konkrétneho trestného činu, avšak z pohľadu konkrétnych okolností a osobných pomerov páchatelia (teda z pohľadu materiálneho) nevyžadujú nápravu porušeného spoločenského vzťahu prostriedkami trestného práva tam, kde efektívnu nápravu porušenej spoločenskej hodnoty možno vykonať prostriedkami iných právnych odvetví, menej invazívnym spôsobom než trestnou represiou.

V tejto súvislosti len marginálne dovolací súd poukazuje aj na posledný legislatívny vývoj vo vzťahu k tzv. majetkovým trestným činom, s tendenciou vyššej miery dekriminalizácie deliktov tohto typu.

Konkrétne aj vo vzťahu k žalovanému skutku je vhodné poukázať na to, že zákonom č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, v znení uznesenia Ústavného súdu SR uverejneného pod č. 41/2024 Z. z., došlo k novelizácii § 125 ods. 1 Trestného zákona, (veta prvá a druhá škodou) a škodou malou sa (aktuálne už) rozumie škoda prevyšujúca sumu 700 eur. Škodou väčšou sa potom rozumie škoda prevyšujúca sumu 20 000 eur.

Tým istým zákonom zároveň bola novelizovaná aj skutková podstata trestného činu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 Trestného zákona, ktorá v znení účinnom od 5. augusta 2024 znie, „kto zničí, poškodí alebo urobí neupotrebitelnou cudziu vec a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Podľa ods. 2 písm. a) citovaného paragrafu odňatím slobody až na štyri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním väčšiu škodu“.

Z uvedeného je tak zrejmé, že medzičasom došlo aj zákonnou zmenou k zmierneniu trestnosti žalovaného činu v posudzovanej trestnej veci, kedy podľa aktuálneho právneho stavu by škoda spôsobená obvinenou v danom prípade predstavovala škodu malú, čo len podporuje myšlienku o potrebe vyššej miery dekriminalizácie najmä majetkových trestných činov, a to aj pri posudzovaní ich závažnosti v zmysle § 10 ods. 2 Trestného zákona.

Vo vzťahu k argumentácii poškodeného dovolací súd zdôrazňuje, že záver odvolacieho súdu v posudzovanej veci o tom, že žalovaný skutok nie je trestným činom, nie je záverom o tom, že by za posudzované konanie bola obvinená zbavená právnej zodpovednosti.

Záver, že týmto konaním nespáchala trestný čin, ju nijako nezaväzuje povinnosti nahradiť poškodenému škodu spôsobenú škodu, pričom pokiaľ by po výsledku tohto trestného stíhania postúpením veci na priestupkové konanie nedošlo medzi obvinenou a poškodeným k dohode a zo strany obvinenej dobrovoľnej náhrade škody, takýto spôsob skončenia trestného stíhania žiadnym spôsobom nebráni poškodenému domáhať sa náhrady škody v priestupkovom konaní (na ktoré bola vec postúpená), a pokiaľ by s uplatneným nárokom na náhradu škody neuspel ani v priestupkovom konaní, môže sa náhrady škody domáhať v rámci občianskeho súdneho konania.

V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na § 70 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, podľa ktorého

(1) Ak uplatnil ten, komu bola priestupkom spôsobená majetková škoda, nárok na jej náhradu v konaní o priestupku (ďalej len "poškodený"), pôsobí správny orgán, ktorý priestupok prejednáva, na to, aby škoda bola dobrovoľne nahradená.

(2) Ak škoda a jej výška bola spoľahlivo zistená, a nebola dobrovoľne nahradená, uloží správny orgán páchatel'ovi priestupku povinnosť ju nahradiť; inak odkáže poškodeného s jeho nárokom na náhradu škody na súd alebo na iný príslušný orgán.

Dovolací súd tak nezistil porušenie § 10 ods. 2 Trestného zákona odvolacím súdom pri hodnotení v ňom obsiahnutých kritérií vo vzťahu k žalovanému skutku v tejto veci, ani zjavne neodôvodnený či arbitrárny právny záver vyslovený odvolacím súdom v odôvodnení a premietnutý do výrokovej časti napadnutého uznesenia.

Z pohľadu dovolateľom vytýkaných chýb tak napadnutým rozhodnutím ani konaním, ktoré mu predchádzalo, nebol naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, resp. ani iný dovolací dôvod, a preto dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie generálneho prokurátora odmietol, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Toto rozhodnutie prijal senát jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.